Verslag Deskundigengroep Dierziekten HPAI september 2023

19 september 2023

Aanwezig: Gerdien van Schaik, Mart de Jong, Marieke Klaasen, Evelien Germeraad, Sjaak de Wit, Roy Slaterus, Francisca Velkers, Annemarie Bouma
Bijeenkomst via Teams

De vorige bijeenkomst van de Deskundigengroep Dierziekten over vogelgriep was 20 juli 2023. Op 24 juli was er een uitbraak van H5N1 HPAI op een biologisch legbedrijf met buitenuitloop in Biddinghuizen. Informatie over het aantal met HPAI-virus besmette wilde vogels wordt bij deze bijeenkomst gemeld. Er zijn door WBVR of EMC geen zoogdieren positief getest op HPAI-virus.

De Deskundigengroep Dierziekten wordt gevraagd naar een risicobeoordeling van de huidige situatie, zowel op landelijk niveau als ook op regionaal niveau (de 20 regio's; zie figuur).

Vragen

1. *Hoe duidt u de huidige HPAI-situatie onder wilde vogels, wilde zoogdieren en gehouden vogels in Nederland en de EU? Welke trend verwacht u in deze situatie de komende vier weken?*

   In september zijn weinig besmettingen bij wilde vogels gemeld. In augustus zijn er nog enkele meeuwen en visdieven positief bevonden, maar in september zijn er tot op heden nog geen dode wilde vogels positief getest voor vogelgriepvirus. Er zijn ook weinig meldingen van dode vogels. Dit wijst er mogelijk op dat er minder virus in de natuur circuleert maar de daling in het aantal meldingen van sterfte is wellicht ook (mede) veroorzaakt doordat de dieren de kolonies verlaten hebben waardoor sterfte (van individuele vogels) minder opvalt dan sterfte in kolonies. Het verlaten van kolonies kan mogelijk leiden tot minder spreiding van het virus (lagere vogeldichtheden), maar een tegengesteld effect is ook denkbaar, omdat de meeuwen wellicht weer meer in contact komen met andere vogelsoorten en er aanwas is van jonge, gevoelige vogels.

   De vogeltrekbewegingen zijn op gang gekomen. September en oktober zijn de maanden met de grootste vogeltrek. Veel van de sterns zijn vertrokken uit noordwest Europa, terwijl bijvoorbeeld veel arctische ganzen in oktober in Nederland arriveren. De eerste doortrek van kokmeeuwen is direct na het broedseizoen; die is dus geweest. Dan volgt in oktober-november een tweede doortrekgolf, met vooral vogels afkomstig uit landen rond de Oostzee. Het is niet bekend of daar nu veel sterfte is waargenomen, maar het aantal meldingen van detectie van H5 HPAI virus is vooralsnog gering. Over vier weken zullen er veel meer watervogels, waaronder diverse soorten ganzen en eenden, vanuit Rusland naar onder andere Nederland zijn getrokken. In het verleden is gebleken dat het dan nog een paar weken duurt voordat duidelijk is hoe het zit met de spreiding en of er sprake is van nieuwe varianten. De onzekerheid over het circuleren van nieuwe of huidige varianten van HPAI is groot, met name omdat niet bekend is hoe de situatie in Rusland is.

   Er zijn geen signalen van besmette zoogdieren in Nederland. In Denemarken is melding gemaakt van een besmetting met H5N1 bij zeehonden.

   Concluderend kan men stellen dat de huidige situatie relatief rustig is en er lage spreiding van virus bij wilde vogels in Nederland en andere EU landen lijkt te zijn. Er zijn in Nederland, behalve in Biddinghuizen, geen besmettingen bij gehouden vogels geweest.

   Wat betreft de trend tot medio oktober zeggen de deskundigen het volgende. Er is nu geen indicatie dat er veel wilde vogels besmet zijn die op korte termijn vanuit het noorden van Europa naar Nederland komen. In noordoost Europa lijkt de situatie rustig, maar de situatie in Rusland is onbekend. Vermoedelijk blijft het de komende vier weken nog rustig en zal de situatie daarna mogelijk veranderen in ongunstige zin.

Voor de komende vier weken schat de Deskundigengroep het risico in als laag. De onzekerheid wat betreft deze inschatting voor de komende 4 weken komt voort uit het feit dat de BB variant van het H5N1 HPAI virus nog in Nederland aanwezig is, de vogeltrek op gang komt en dat er nu menging op kan treden van besmette vogels en nieuwe vatbare vogels. Vanaf half oktober is er mogelijk een verandering in het risico te verwachten, omdat er dan eenden en ganzen uit Rusland komen die mogelijk nieuwe varianten meebrengen.

2. *Geeft de ontwikkeling in de afgelopen weken aanleiding om de risicobeoordeling van 20 juli jl. aan te passen? Kunt u het antwoord toelichten?*

   Ondanks dat het feit dat HPAI virus (variant BB) nog steeds voorkomt bij wilde vogels (vooral meeuwen en sterns), wordt het risico als laag ingeschaald. De onzekerheid van deze beoordeling is hoog. Weliswaar lijkt de onzekerheid ten aanzien van de BB variant iets minder groot, omdat er niet vaak een pluimveebedrijf besmet is geraakt, maar de onzekerheid blijft groot, omdat het bijeenkomen van vogels uit verschillende regio's tot opleving van de verspreiding van de huidige variant kan leiden doordat infectieuze en gevoelige populaties mixen. Daarnaast kunnen m.n. eenden en ganzen nieuwe varianten van het virus meenemen.

3. *Hoe groot acht u op dit moment, tot aan de volgende risicobeoordeling over 3-4 weken, de kans dat een Nederlands pluimveebedrijf wordt besmet met HPAI ten opzichte van de beoordeling op 20juli jl.?*
   a. *in de gebieden waar de ophokplicht niet van toepassing is?*
   b. *in de regio's 7 en 10 waar de ophokplicht wel van toepassing is?*

   Op grond van de argumenten hierboven genoemd schat de deskundigengroep de kans op een uitbraak op pluimveebedrijven momenteel hetzelfde in als op 20 juli. De kans is laag met nog altijd grote onzekerheid. Er circuleert nu nog steeds AI virus in Nederland, en er kunnen nieuwe varianten komen met trekvogels.
   Er is geen verschil in risico's voor de verschillende regio's. Het risico is in het algemeen groter als kippen buiten lopen. De komende weken is het risico voor alle regio's gelijk: laag. Mogelijk dat de BB variant minder goed spreidt van het ene naar het andere bedrijf, maar daar is geen bewijs voor anders dan het feit dat er weinig besmettingen zijn geweest bij gehouden pluimvee.

In voorgaande jaren werd de ophokplicht stapsgewijs ingetrokken. Dit gebeurde voor verschillende regio's in Nederland in de loop van enkele weken. Momenteel geldt de ophokplicht nog in het pluimveedichte gebied in regio's 7 en 10.

4. *Hoe groot beoordeelt u de kans en de onzekerheid van deze kans op vogelgriepbesmetting van een pluimveebedrijf in de regio's (zie bijlage van de indeling van NL in 20 regio's), voor zover die kans in een specifieke regio afwijkt van de kans die u bij vraag 3 hebt geschat. Kunt u ook aangeven hoe u tot deze beoordeling bent gekomen:*
   a. *in de regio's waar de ophokplicht niet van toepassing is?*
   b. *in regio's 7 en 10 waar de ophokplicht wel van toepassing is?*

Net als bij de vorige bijeenkomst kan er geen differentiatie plaatsvinden op basis van de gegevens in de verschillende regio's.

Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit
Ministerie van Economische Zaken

Compartimenten Nederland

Legenda

- **Compartimenten**

Auteur: Geert
Datum: 17-11-2021
Schaal (A3): 1:1.625.496

Vertrouwelijk
EZ - Aan de kaart kunnen geen rechten ontleend worden. Gegenereerd uit de Gesexplorer.
© GIS Competence Center - Ministerie van EZ